

7. Shynkaruk, L.V., Vdovichen, A.A. (2017). Poverty as a manifestation of the imbalance of the labor market of Ukraine in the conditions of civilizational changes. *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky. [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences]*, vol.1 (65), pp. 34-51 (in Ukr.).

8. Shynkaruk, L.V., Baranovska, I.V., Milman, L.M. (2018). Investment resources of households as a factor of economy modernization of Ukraine. *Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho hirnychoho universytetu [Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho hirnychoho universytetu]*, vol. 1, pp. 16-24 (in Eng.).

9. Vdovichen, A., Vdovichena O. (2014). The influence of exhibition activities on regional development in terms of international cooperation. *Economic studios. [Economic categories and theories and economic policies]*. University of Economics in Katowice, Kanowice, pp. 179-188 (in Eng.).

10. Vdovichen, A., Shynkaruk, L. (2016). Peculiarities of GDP Formation and Application in Ukraine and in the EU Countries under the Structural Policy of Proportionality. *[Reform of the national economy: experience of Poland and Ukraine prospects]*. Edited by the Jan Kochanowski University (JKU) in Kielce, Kielce, vol. 2, 456 p. (in Eng.).

УДК: 338.1

JEL Classification: Q20,Q30,Q51,O4

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2020-3.79.02>

А.В. Верстяк, к.е.н., доцент,

<https://orcid.org/0000-0002-8090-1233>

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича,
м. Чернівці

РЕСУРСНІ РЕЖИМИ ТА СПРАВЕДЛИВИЙ РОЗПОДІЛ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. Однією із стратегій концепції антизростання (дезростання) є обмеження зростання економіки шляхом імплементації екологічних нормативів та квот для ресурсів та засобами податкової відповідної політики. Екологічна економіка здійснює обмежувальний вплив на економічне зростання, що, в свою чергу, впливає на необхідність справедливого розподілу ресурсів з метою збереження стійких суспільних відносин. Екологічна економіка постулює відповідний обсяг ресурсів, які можуть бути надані природною екосистемою. Однак проблеми справедливого розподілу та наявні ресурсні режими теж, зі свого боку, здійснюють негативний вплив на навколишнє середовище. Екологічна економіка мала б вирішувати цю проблему, однак в такому випадку потрібно розширити її акценти. Детального дослідження потребують відповідні політичні процеси та побудова інституцій сталого розвитку. Саме тому у нашій роботі виділено 2 змінні: справедливий розподіл та ресурсні режими.

Мета статті полягає у дослідженні змісту та важливості розширення акцентів екологічної економіки. *Методологія.* У процесі виконання дослідження використано загальнонаукові теоретичні методи: системний аналіз – для з'ясування основних змінних; абстрактно-логічний метод – для виявлення впливу справедливого розподілу та наявних ресурсних режимів на навколишнє середовище, графічний метод – для наочного представлення концептуальної моделі екологічного управління.

Результати. У статті досліджується потреба побудови інституцій сталого розвитку через призму впливу на навколишнє середовище справедливого розподілу та наявних ресурсних режимів. Економічні процеси використовують екологічні ресурси, але які саме та як вони використовуються – це залежить від їхніх характеристик, діючих інститутів, а також наявної технології. *Практичне значення.* Результати дослідження можуть бути використані для побудови водовідвідних інституційних механізмів забезпечення сталого розвитку. *Перспективи подальших досліджень.* Вищевикладене доводить, що особливої актуальності набуває побудова політичних та економічних інституцій у забезпеченні сталого розвитку, адже вони формують способи прийняття рішень, регулюють інвестиції та впливають на те, як ми виробляємо, чому і що споживаємо. Дослідження ролі та функцій цих інституцій є аспектом подальших наукових досліджень з даної тематики.

Ключові слова: сталий розвиток, справедливий розподіл, ресурсний режим.

Кількість: джерел – 35; рисунків – 1.

Andrii Verstiak, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,

<https://orcid.org/0000-0002-8090-1233>

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,

Chernivtsi

RESOURCE REGIMES AND EQUAL DISTRIBUTION TOWARDS SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT

Summary

The article investigates the need to build sustainable development institutions through the prism of environmental impact of equitable distribution and available resource regimes. Ecological economics has a restrictive effect on economic growth, which, in turn, leads to the need for a fair distribution of resources in order to maintain sustainable social relations. Over time, the main focus of the ecological economy has shifted from resource extraction to the dynamics of ecosystems in general. Ecological economics postulates the appropriate amount of resources that can be provided by the natural ecosystem. However, the problems of equal distribution and the available resource regimes, in turn, have a negative impact on the environment. The paper resulted that technological change is important to ensure economic growth on a "sustainable" trajectory, but these changes need to be managed very carefully, which in addition is only one of a number of actions in the necessary transformation. Although this study has shown that

technological change is the only right solution, we recognize from the above that building political and economic institutions is especially important in sustainable development, as they shape decision-making, regulate investment, and influence how we produce, why and what we consume. The study of the role and functions of these institutions is an aspect of further research on this topic.

Keywords: sustainable development, distribution, resource regime.

Number of sources – 35; figures – 1.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Такі ключові концепції, як сталий розвиток, безпечний простір та переломний момент давно вже стали ключовими поруч з концепцією антизростання (дезростання) [1], однією із стратегій якої є обмеження зростання економіки шляхом імплементації екологічних нормативів та квот для ресурсів, а також засобами податкової відповідної політики. Зазначене вказує на модель розвитку, яка суттєво відрізняється від домінуючої сьогодні парадигми.

Відомо, що екологічна економіка здійснює обмежувальний вплив на економічне зростання, що, своєю чергою, впливає на необхідність справедливого розподілу ресурсів з метою збереження стійких суспільних відносин [1–5]. З часом головний акцент екологічної економіки змістився від видобутку ресурсів [6], до динаміки екосистем загалом, що розглядається у працях [7–11]. Екологічна економіка постулює відповідний обсяг ресурсів, які можуть бути надані природною екосистемою [12–13]. Однак проблеми справедливого розподілу та наявні ресурсні режими теж, зі свого боку, здійснюють негативний вплив на навколишнє середовище. Враховуючи свій головний постулат, екологічна економіка мала б вирішувати цю проблему, однак у такому випадку потрібно розширити її акценти: по-перше, детального дослідження потребує потреба побудови інституцій сталого розвитку; по-друге, оскільки ми говоримо про інституційні зміни, потрібно глибше розглянути відповідні політичні процеси.

Мета статті полягає у дослідженні змісту та важливості вищезазначеного розширення. Аналіз впливу справедливого розподілу на наявні ресурсні режими, що безпосередньо впливає на економічне зростання та управління навколишнім середовищем, дасть змогу виявити головні проблеми, завдання та аспекти подальших досліджень з даної тематики.

Виклад основного матеріалу. *Головні змінні.* Мета даного дослідження вимагає розкриття головних змінних. Так, структура систем екологічного управління EGS (англ. environmental governance system), що наведена в праці [14], розроблена для вивчення взаємодії людини та навколишнього середовища (рис. 1). Це міждисциплінарний фреймворк з однозначним акцентом на ролі інституцій.

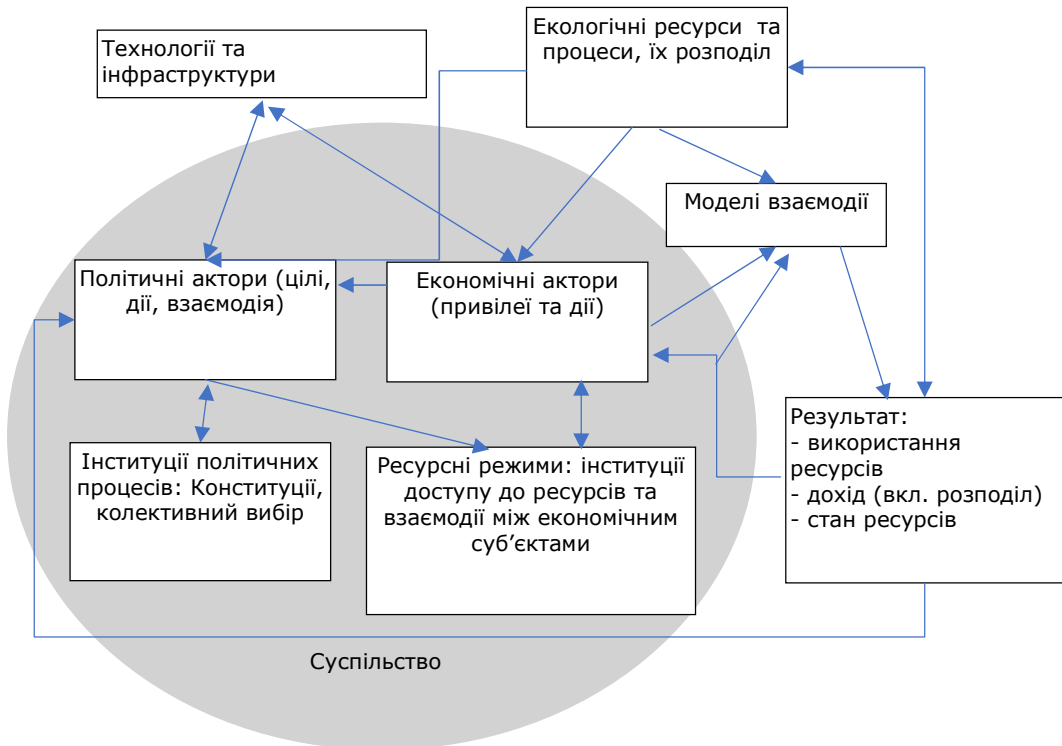

Рис. 1. Фреймворк системи екологічного управління EGS* [14]

*Джерело: [14].

Відповідні правові норми впливають на прийняття рішень політичними, економічними чи суб'єктами громадянського суспільства. Наведений фреймворк показує, як різні типи інституцій впливають на діяльність людини, а також як зміна цих інституцій може змінити цю діяльність.

Інститути, що керують економічними процесами, тобто ресурсні режими, створюються політичними суб'єктами. Такі режими стосуються як доступу до ресурсів (власності та прав користування), так і правил взаємодії між економічними суб'єктами. Економічні процеси використовують екологічні ресурси, а от які саме та як вони

використовуються – це залежить від їхніх характеристик, чинних інститутів, а також наявної технології. Відомо, що метою використання ресурсів є отримання доходу, а при цьому перша проблема полягає в тому, як дане використання впливає на динаміку ресурсів, тобто чи є виробництво стійким, а друга – у способі розподілу доходу. Отже виділимо дві головні змінні: справедливий розподіл та ресурсні режими.

Проблеми розподілу. Незважаючи на те, що в останні десятиліття людство приділяє багато уваги вирішенню екологічних проблем, загальна ситуація залишається складною: втрата біорізноманіття значно перевищує нормативні показники [15], зміна клімату викликає дедалі більшу стурбованість можливими катастрофічними наслідками [16], забруднення навколишнього середовища продовжує створювати проблеми різного характеру, а в додаток тільки мала кількість із приблизно 100000 хімічних речовин, що виробляються промисловістю у глобальних масштабах, детально досліджена [17].

Говорячи про проблеми розподілу, бідність та нерівномірність у доходах важливі як самі по собі, так і в контексті зазначених екологічних проблем. Той факт, що 800 мільйонів людей все ще живуть за межею бідності, встановленою Світовим банком [19], є великим викликом, хоча ця кількість і зменшилася з 1990 року (тоді це було приблизно 2 млрд). Водночас найбагатші 20 відсотків населення світу отримують 83 відсотки світового доходу, тоді як найбідніші 20 відсотків отримують лише 1 відсоток [20]. Отже, існують як абсолютні, так і відносні проблеми бідності.

З огляду на обмежені глобальні можливості підтримувати високі рівні споживання, проблеми зазначеного розподілу важко вирішити. Так, згідно з теорією просочування (trickling down), теза про те, що збільшення багатства багатих поступово приносить користь і бідним спростовується, навіть не беручи до уваги негативні наслідки для довкілля, оскільки існують відповідні ресурсні обмеження. Проблеми нерівномірного розподілу призводять до того, що бідні країни все рівно починають наздоганяти багаті. Таким чином, нерівність може бути причиною негативного впливу на навколишнє середовище.

Обмеження наявних ресурсних режимів. Існуючі ресурсні режими значною мірою створені для сприяння економічному зростанню з метою

підвищення добробуту людей. Так, у період з 1950 по 2016 рік світовий ВВП зріс більш ніж у 11 разів [21], але таке велике зростання також призвело до експоненціального зростання використання ресурсів [22]. Лібералізація торгівлі прискорила рух капіталу по всьому світу та посилила вплив великих корпорацій. Ресурсний режим, що поєднує приватну власність і ринки, одночасно як сприяє, так і сам потребує зростання [23, 24].

Історично ресурсний режим був створений за умови, що проблеми охорони навколишнього середовища відсутні, а права власності були сформовані так, що негативний вплив від використання/виробництва ресурсів ніколи не стане. На сьогодні цей негативний вплив здебільшого розглядається як *ex post* в тій мірі, в якій він вперше виявлений, проаналізований та, нарешті, політично підтриманий. З точки зору екологічної економіки це викликає певні проблеми. Будь-яка економічна діяльність матиме наслідки для навколишнього середовища. Не всі наслідки шкідливі, але «те, що надходить, повинно вийти».

Враховуючи сучасну парадигму, домінуючою метою розробки економічної політики є сприяння зростанню, і вже тільки потім боротьба з негативними наслідками, якщо (або коли) вони матеріалізуються. Однак, оскільки екосистеми є стійкими, то потрібен час для того, щоб зазначені проблеми були виявлені, а також для того, щоб здійснити аналіз причин і виробити відповідну політику розв'язання цих проблем. Зазначене демонструє, що часові інтервали вирішення екологічних проблем можуть бути значними. У цьому контексті зміна клімату є гарним прикладом: негативна динаміка була відома 125 років тому, проблема вперше увійшла в політичний порядок денний у 1980-х, а на сьогодні ми ще далекі від пошуку рішення.

У зв'язку з цим важливо відзначити, наскільки ця форма *ex post* регулювання вразлива в різних траєкторіях зростання. Інвестиції в нові виробничі системи зазвичай здійснюються за умови (неявного) припущення про відсутність негативного впливу на навколишнє середовище. В момент, коли цей вплив актуалізується, великі витрати на зменшення цього впливу з'являються в *ex post* аналізі «прибуток-витрати», чого можна було б уникнути, якби була здійснена попередня оцінка потенційної шкоди. У зростаючій економіці з великим часовим інтервалом

між викидами та наслідками (ефектами) різниця між оцінками *ex post* та *ex ante* може бути суттєвою. Знову повернемося до прикладу зміни клімату: технології видобування горючих корисних копалин значною мірою домінують у виробництві енергії, недопущення негативних наслідків на екосистеми вимагає реструктуризації всієї виробничої системи та відповідної інфраструктури, що є надзвичайно витратним і пояснює, чому на сьогодні зроблено мало кроків у цьому напрямку. Якби хтось серйозно поставився до проблеми зміни клімату в перші дні «великого зростання», можна було б віддати перевагу відновлювальним джерелам енергії на самому початку.

Існує ще один важливий аспект у траєкторіях зростання. Безумовно, суб'єкти економічної діяльності, які інвестували у відповідні види діяльності, що забруднюють навколишнє середовище, в *ex post* виправленні проблем, що однозначно матимуть місце пізніше, будуть застосовувати тактику захисту цих інвестицій. Крім того, вони можуть отримати підтримку від своїх споживачів. Кампанії лобіювання та дезінформації проти досліджень захисту екосистем, що лежать в основі можливих нормативних актів, є добре відомими стратегіями [25; 26]. Політики, як правило, цілком підтримують такі процеси, а отже, існують не лише інвестиційні обмеження зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, а й політичні [27].

Нарешті, глобалізація економіки зменшує вплив національних економік та, відповідно, використання екологічних податків обмежується тим, що компанії можуть проваджувати діяльність за межами країни. Це суттєво впливає на те, наскільки жорсткими виступають уряди при формуванні екологічних норм. Тому існує мала кількість успішного використання екологічних податків та, натомість, багато прикладів їх відшкодування, як, наприклад, ЄС в свій час використовував великі квоти вуглецю, а не податки, коли починав регулювати викиди парникових газів [14].

У контексті вищесказаного постає актуальне питання можливості досягнення сталого розвитку за наявних умов. Фінансово-економічна криза 2008 року відкрила вікно можливостей для «озеленення» економіки, зокрема Програма ООН з довкілля (ЮНЕП) сформулила концепцію «зеленого нового курсу» [28]. Ідея полягала у створенні взаємовигідного процесу – створити нові робочі місця та забезпечити, щоб вони були «зеленими». Світовий банк

та ОЕСР об'єднались під лозунгом «зеленого зростання» [29]. Такі наративи були зосереджені на переході енергетичної системи з видобутку корисних копалин до відновлюваних джерел енергії. Зазначена концепція значною мірою виконувала вимоги наявних режимів використання ресурсів, концентруючись на імперативі зростання та підкреслюючи важливу роль ринків. Це був свого роду компроміс між неолібералізмом та турботою про навколишнє середовище. Однак постає проблема, яка полягає в тому, чи можливий такий компроміс: ми бачимо 3 проблеми.

По-перше, вищезазначений перехід (навіть якщо він суто технологічний) вимагає активної громадської участі, а також значних інвестицій. Для забезпечення цього держави повинні або забезпечити прибутковість здійснення приватних інвестицій у відновлювані джерела енергії шляхом, наприклад, збільшення собівартості використання корисних копалин, або здійснювати прямі державні інвестиції в альтернативні джерела. Успішні приклади такої участі відсутні [30].

По-друге, основною ідеєю «зеленого нового курсу»/«зеленого зростання» є концепція «декаплінгу», тобто розмежування економічного зростання та зменшення використання ресурсів [31]. Сучасні тенденції демонструють відносне розмежування у разі використання мінеральних ресурсів, а от що стосується використання матеріальних ресурсів, то розмежування взагалі відсутнє [32]. Крім того, ми спостерігаємо, що екологізація вимагає більшого використання мінеральних та біологічних ресурсів, а в такому випадку збільшення видобутку корисних копалин призводить до збільшення кількості конфліктів з місцевими громадами [33].

По-третє, економічне зростання є необхідною умовою функціонування наявного ресурсного режиму. Так, у зростаючій економіці можливості для інвестування збільшуються, а ймовірність збитків зменшується. Понад те, завдяки технологічним змінам та меншому попиту на робочу силу, зростання надає передумови уникнення безробіття. Однак навіть якщо можливе вищезазначене розмежування, зростання економіки призводить до того, що скорочення використання ресурсів є доволі затратним: очевидно, що «стандартний» темп зростання в 3% призведе до зростання економіки в 16 разів більше приблизно за 100 років. І тут доволі важко сказати, яким є «мінімальний» темп зростання, щоб сучасна економіка

ефективно функціонувала, однак темп у 1,5% (що вважається дуже низьким показником) призведе до чотирикратного зростання ВВП за 100 років. Незважаючи на те, що можливе деяке розмежування, його забезпечення із темпом зростання у 2-3% видається доволі ілюзорним. Така теза немає практичного підґрунтя, і нещодавні економіко-математичні дослідження чітко продемонстрували, що «зростання ВВП врешті-решт не може бути відокремлено від зростання використання матеріалів та енергії» [34]. Отже, в контексті так званого «переломного моменту» (англ. *tipping point*) наявні ресурсні режими та політика захисту навколишнього середовища викликають багато запитань. Можливо, в глобальному вимірі доведеться розширювати інвестиції з метою переходу до стійких технологій та методів виробництва, однак, крім цього, повинно бути зроблене все можливе, щоб обмежити глобальні наслідки людської діяльності для захисту цілісності земної екосистеми. Це, до речі, своєю чергою, включає стратегії подолання бідності, які є менш шкідливими для навколишнього середовища. Варто підкреслити цей аспект, оскільки реалізуючи стратегію подолання бідності, можна мало що втратити, але багато виграти від створення економічної системи, яка «процвітає», не зростаючи. Є вагомні докази того, що поза певним рівнем споживання отримується низька додана вартість від більшого споживання, що детально розглянуто, наприклад, у праці [35]. Отже пояснення вказаної залежності від зростання впливає з того, що наявні режими використання ресурсів використовуються з метою уникнення бідності (Jackson, 2017).

Висновки. Таким чином, технологічні зміни є важливими задля забезпечення зростання економіки за «стійкою» траєкторією, однак цими змінами потрібно керуватися досить обережно. Хоча наше дослідження показало, що технологічні зміни є єдиним правильним рішенням, вищевикладене доводить, що особливої актуальності набуває побудова політичних та економічних інституцій у забезпеченні сталого розвитку, адже вони формують способи прийняття рішень, регулюють інвестиції та впливають на те, як ми виробляємо, чому і що споживаємо. Дослідження ролі та функцій цих інституцій є аспектом подальших наукових досліджень з зазначеної тематики.

Список використаних джерел:

1. D'Alisa, G., Demaria, F., Kallis, G. (2015). *Degrowth: A Vocabulary for a New Era*. Routledge, Abingdon.

2. Røpke, I. (2004). The early history of modern ecological economics. *Ecol. Econ.*, no. 50, pp. 293–314.
3. Røpke, I. (2005). Trends in the development of ecological economics from the late 1980s to the early 2000s. *Ecol. Econ.*, no. 55, pp. 262–290.
4. Daly, H., Farley, J. (2011). *Ecological Economics. Principles and Applications*, 2 nd edn. Island Press, Washington D.C.
5. Raworth, K. (2017). *Doughnut Economics: Seven ways to Think Like a 21st-Century Economist*. Chelsea Green Publishing, Vermont.
6. Spash, C.L. (Ed.) (2017). *Routledge Handbook of Ecological Economics*. Routledge, Oxon.
7. Daly, H. (1977). *Steady-State Economics*. W.H. Freeman and Company, San Francisco.
8. Odum, E.P., Barrett, G.W. (2005). *Fundamentals of Ecology*, 5 th edn. Thomson Brooks/Cole, Belmont, CA.
9. Chapin III, F.S., Kofinas, G.P., Folke, C. (2009). *Principles of Ecosystem Stewardship. Resilience-Based Natural Resource Management in a Changing World*. Springer, New York.
10. Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., et al. (2009). Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecol. Soc.*, no. 14 (2), Art. 32.
11. Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J. et al. (2015). *Planetary boundaries: guiding human development on a changing planet*. *Science* 347 (6223).
12. Kallis, G., Kerschner, C., Martinez-Alier, J. (2012). The economics of degrowth. *Ecol. Econ.*, no. 84, pp. 172–180.
13. D’Alisa, G., Demaria, F., Kallis, G. (2015). *Degrowth: A Vocabulary for a New Era*. Routledge, Abingdon.
14. Vatn, A. (2015). *Environmental Governance. Institutions, Policies and Actions*. Edward Elgar, Cheltenham.
15. IPBES (2019). *Summary for Policymakers of the Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*. URL: https://www.ipbes.net/system/tdf/ipbes_7_10_add-1-advance_0.pdf?file=1&type=node&id=35245.
16. IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report*. URL: <http://www.ipcc.ch/report/ar5/syr/>.
17. Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., et al., 2009. Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecol. Soc.*, no. 14 (2), Art. 32.
18. Chapin III, F.S., Kofinas, G.P., Folke, C. (2009). *Principles of Ecosystem Stewardship. Resilience-Based Natural Resource Management in a Changing World*. Springer, New York.
19. Atamanov, A., Azevedo, J.P.W., Castaneda, A., et al. (2018). Povcalnet Update: What’s New (English). *Global Poverty Monitoring Technical Note*. No. 1, April. World Bank Group, Washington, D.C. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/173171524715215230/April-2018-Povcalnet-Update-What-s-New>.
20. Ortiz, I., Cummins, M. (2011). *Global Inequality: Beyond the Bottom Billion. A Rapid Review of Income Distribution in 141 Countries*. UNICEF Social and Economic Working Paper. UNICEF, New York.
21. Maddison Project Database (2018). URL: <https://www.rug.nl/ggdc/historicaldevelopment/maddison/releases/maddison-project-database-2018>.
22. Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J., et al. (2015). Planetary boundaries: guiding human development on a changing planet. *Science*, Vol. 347 (6223).

23. Jackson, T. (2017). *Prosperity without growth*. Routledge, London.
24. Безверхнюк Т. М. Ресурсний режим як інституційний механізм ресурсного забезпечення регіонального управління. *Державне будівництво*. 2010. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2010_1_21
25. Union of Concerned Scientists (2007). *Smoke, Mirrors, and Hot Air*. URL: http://www.ucsusa.org/sites/default/files/legacy/assets/documents/global_warming/exxon_report.pdf.
26. Oreskes, N., Conway, E.M. (2010). *Merchants of Doubt*. Bloomsbury Press, New York.
27. Quilley, S., Zywert, K. (2019). Livelihood, MARKET AND state: what does a political economy predicated on the 'Individual-in-Group-in-PLACE' actually look like. *Sustainability*, no. 11, 4082.
28. UNEP (United Nations Environmental Program), 2011. Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. URL: <http://www.unep.org/greeneconomy/GreenEconomyReport/tabid/29846/language/enUS/Default.aspx>.
29. World Bank, 2012. *Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development*. The World Bank, Washington, DC.
30. Røpke, I. (2016). Complementary system perspectives in ecological macroeconomics. The example of transition investments during the crisis. *Ecol. Econ.*, no. 121, pp. 237–251.
31. Коковський Л.О. Концепція "декаплінгу": розмежування економічного зростання, ресурсоспоживання та впливу на навколишнє середовище в Україні. *Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_11_48
32. Hickel, J., Kallis, G., 2019. *Is green growth possible*. New Polit. Econ.
33. Martinez-Alier, J., 2001. Mining conflicts, environmental justice, and valuation. *J. Hazard. Mater.*, no. 86 (1–3), pp. 153–170.
34. Ward, J.D., Sutton, P.C., Werner, A.D., Costanza, R., Mohr, S.H., Simmons, C.T., 2016. Is decoupling GDP growth from environmental impacts possible. *PLoS One*, 1–14 October 14.
35. Layard, P.R.G., 2005. *Happiness: Lessons from a New Science*. Penguin Press, New York.

References:

1. D'Alisa, G., Demaria, F., Kallis, G. (2015). *Degrowth: A Vocabulary for a New Era*. Routledge, Abingdon (in Eng.).
2. Røpke, I. (2004). The early history of modern ecological economics. *Ecol. Econ.* Vol.50, pp. 293–314 (in Eng.).
3. Røpke, I. (2005). Trends in the development of ecological economics from the late 1980s to the early 2000s. *Ecol. Econ.* Vol. 55, pp. 262–290 (in Eng.).
4. Daly, H., Farley, J. (2011). *Ecological Economics. Principles and Applications*, 2 nd edn. Island Press, Washington D.C. (in Eng.).
5. Raworth, K. (2017). *Doughnut Economics: Seven ways to Think Like a 21st-Century Economist*. Chelsea Green Publishing, Vermont (in Eng.).
6. Spash, C.L. (2017). *Routledge Handbook of Ecological Economics*. Routledge, Oxon. (in Eng.).
7. Daly, H. (1977). *Steady-State Economics*. W.H. Freeman and Company, San Francisco. (in Eng.).
8. Odum, E.P., Barrett, G.W. (2005). *Fundamentals of Ecology*, 5 th edn. Thomson Brooks/Cole, Belmont, CA (in Eng.).
9. Chapin III, F.S., Kofinas, G.P., Folke, C. (2009). *Principles of Ecosystem Stewardship. Resilience-Based Natural Resource Management in a Changing World*. Springer, New York (in Eng.).

10. Rockström, J., Steffen, W., Noone, K. (2009). Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecol. Soc.*, vol.14 (2), Art. 32 (in Eng.).
11. Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J. (2015). Planetary boundaries: guiding human development on a changing planet. *Science*, vol. 347 (6223) (in Eng.).
12. Kallis, G., Kerschner, C., Martinez-Alier, J. (2012). The economics of degrowth. *Ecol. Econ.*, vol. 84, pp.172–180 (in Eng.).
13. D'Alisa, G., Demaria, F., Kallis, G. (2015). *Degrowth: A Vocabulary for a New Era*. Routledge, Abingdon (in Eng.).
14. Vatn, A. (2015). *Environmental Governance. Institutions, Policies and Actions*. Edward Elgar, Cheltenham. (in Eng.).
15. IPBES (2019). *Summary for Policymakers of the Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*. URL: https://www.ipbes.net/system/tdf/ipbes_7_10_add-1_advance_0.pdf?file=1&type=node&id=35245. (Accessed 12 January 2021) (in Eng.).
16. IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report*. URL: <http://www.ipcc.ch/report/ar5/syr/> (Accessed 12 January 2021) (in Eng.).
17. Rockström, J., Steffen, W., Noone, K. (2009). Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecol. Soc.*, vol. 14 (2) (in Eng.).
18. Chapin III F.S., Kofinas G.P., Folke C. (2009). *Principles of Ecosystem Stewardship. Resilience-Based Natural Resource Management in a Changing World*. Springer, New York. (in Eng.).
19. Atamanov A., Azevedo J.P.W., Castaneda A. (2018). April 2018 Povcalnet Update: What's New (English). *Global Poverty Monitoring Technical Note*. Vol. 1. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/173171524715215230/April-2018-Povcalnet-Update-What-s-New>. (Accessed 12 January 2021) (in Eng.).
20. Ortiz I., Cummins M. (2011). *Global Inequality: Beyond the Bottom Billion*. A Rapid Review of Income Distribution in 141 Countries. UNICEF Social and Economic Working Paper. UNICEF, New York (in Eng.).
21. Maddison Project Database (2018). URL: <https://www.rug.nl/ggdg/historicaldevelopment/maddison/releases/maddison-project-database-2018> (Accessed 12 January 2021) (in Eng.).
22. Steffen W., Richardson K., Rockström J. (2015). Planetary boundaries: guiding human development on a changing planet. *Science*. Vol. 347 (6223) (in Eng.).
23. Jackson, T. (2017). *Prosperity without growth*. Routledge, London (in Eng.).
24. Bezverkhnjuk T. M. (2010). Resource regime as an institutional mechanism of resource provision of regional government. *Derzhavne budivnytstvo [State building]*, vol. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2010_1_21 (Accessed 12 January 2021) (in Ukr.).
25. Union of Concerned Scientists (2007). *Smoke, Mirrors, and Hot Air*. Available at: http://www.ucsusa.org/sites/default/files/legacy/assets/documents/global_warming/exxon_report.pdf (Accessed 12 January 2021) (in Eng.).
26. Oreskes, N., Conway, E.M. (2010). *Merchants of Doubt*. Bloomsbury Press, New York (in Eng.).
27. Quilley S., Zywert K. (2019). Livelihood, MARKET AND state: what does a political economy predicated on the 'Individual-in-Group-in-PLACE' actually look like. *Sustainability*. Vol. 11, pp. 4082 (in Eng.).
28. UNEP (United Nations Environmental Program) (2011). *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*. Available

at:<http://www.unep.org/greeneconomy/GreenEconomyReport/tabid/29846/language/enUS/Default.aspx> (Accessed 12 January 2021) (in Eng.).

29. World Bank (2012). *Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development*. The World Bank, Washington, DC (in Eng.).

30. Røpke, I. (2016). Complementary system perspectives in ecological macroeconomics. The example of transition investments during the crisis. *Ecol. Econ.*, vol. 121, pp. 237–251 (in Eng.).

31. Kokovsky, L.O. (2013). The concept of "decoupling": the distinction between economic growth, resource consumption and environmental impact in Ukraine. *Efektivna ekonomika [Efficient economy]*, vol. 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_11_48 (in Ukr.).

32. Hickel, J., Kallis, G. (2019). Is green growth possible. *New Polit. Econ.* (in Eng.).

33. Martinez-Alier, J. (2001). Mining conflicts, environmental justice, and valuation. *J. Hazard. Mater.*, vol. 86 (1–3), pp.153–170 (in Eng.).

34. Ward, J.D., Sutton, P.C., Werner, A.D., Costanza, R., Mohr, S.H., Simmons, C.T. (2016). Is decoupling GDP growth from environmental impacts possible. *PLoS One* (in Eng.).

35. Layard, P.R.G. (2005). *Happiness: Lessons from a New Science*. Penguin Press, New York (in Eng.).

УДК 630.6

JEL Classification: Q23, Q24, Q56

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2020-3.79.03>

М.В. Щурик, д. е. н., професор,

<https://orcid.org/0000-0001-9009-9136>

З.В. Осипенко, старший викладач,

<https://orcid.org/0000-0003-2456-2940>

Університет Короля Данила, м. Івано-Франківськ

ОПТИМІЗАЦІЯ ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. Йдеться про недооцінювання недеревних функцій, які продукуються лісогосподарськими землями. Означена тенденція, як засвідчують ретроспективні дослідження, була сформована в Україні та Карпатському макрорегіоні зокрема ще в умовах командно-адміністративної системи. Недооцінювання та руйнування неосновних лісових ресурсів потребують розробки та формування засад їхньої генези й використання відповідно до умов ринкової моделі господарювання.

Мета дослідження. Дослідити та проаналізувати види і стан нелісових ресурсів, які генеруються лісогосподарськими землями в Карпатському макрорегіоні. Охарактеризувати діючі